

*Damir Lauš
Tatjana Badrov
Anna Lauš*

Originalni znanstveni rad

RAZLIKE IZMEĐU ŽENA I MUŠKARACA U RAZINI POSTIGNUĆA, ANGAŽMANA I STAVA O SPORTU

1. UVOD

Ispitivanje odnosa pojedinca prema sportu obuhvaća ispitivanje stavova i ponašanja vezanog uz sport. Ponašanje je moguće sagledati s dva aspekta: koliko netko ulaže vremena i napora u sportsku aktivnost te koliko uspjeha postiže (Bosnar i Prot, 1995). Predmet interesa u ovom radu su ponašanja i stavovi žena i muškaraca, roditelja djece predškolske dobi jednog vrtića. Za registraciju pojava korištene su skale K1 stava i K2 nivoa angažmana u sportu, a za procjenu uspjeha korištena je jednostavna ljestvica sa šest stupnjeva.

Postavljeno je pitanje koliko su žene i muškarci u našem društvu uključeni u kineziološke aktivnosti tijekom svog odrastanja, i kasnije, u odrasloj životnoj dobi. Sljedeće, je li njihova razina postignuća i angažmana u sportu jednaka, i postoje li razlike u njihovom stavu o sportu? Izborom nulte hipoteze, pretpostavka je da razlike u promatranom ponašanju i stavovima između žena i muškaraca ne postoje.

2. METODE

Mjerenje je provedeno na uzorku od 150 ispitanika, 78 žena i 72 muškarca. Ispitanici su bili roditelji djece predškolske dobi Dječjeg vrtića Bjelovar. Mjerenja su provedena u vrtiću za vrijeme roditeljskog sastanka i nisu bila anonimna. Dob muškaraca bila je (AS 34,8 god., 95% CI 33,6 – 36,0), a životna dob žena (AS 31,7 god., 95% CI 30,8 – 32,7).

Korištena su tri upitnika za procjenu ponašanja i stava o sportu.

Razina postignuća u sportu (POSTS), (Bosnar i Prot, 1995). Procjenjuje se nivo postignuća u sportu na skali od šest stupnjeva: 1. Nikad se nisam bavio sportom. 2. Bavio sam se sportom povremeno, rekreativno. 3. Aktivno sam trenirao i natjecao se u školskom sportu. 4. Aktivno sam trenirao i natjecao se u sportskom klubu na nivou općine ili regije. 5. Aktivno sam se bavio sportom i postigao rezultate državnog ranga. 6. Aktivno sam se bavio sportom i postigao rezultate međudržavnog ranga. Rezultat je skalna vrijednost najviše stavke koju je ispitanik zaokružio. Za krajnji rezultat uzimala se suma rezultata.

Stav prema sport (K1), (Mraković, 1970; Mraković i Hošek, 1973; Bosnar i Prot, 1993, Bosnar i Prot, 1995). Skala K1 općeg stava prema tjelesnom vježbanju i sportu sadrži 30 čestica. Rasponom mogućih odgovora na Likertovoj skali od pet stupnjeva povećana je osjetljivost i pouzdanost skale pod modelom interne konzistencije. Do sada je pokazana primjenjivost ovog mjernog instrumenta u uvjetima kineziološki selekcioniranih populacija (Bosnar i Prot, 1995). Pouzdanost ukupnog skalnog rezultata standardiziranih čestica iskazanih Cronbachovom mjerom pouzdanosti (ALPHA) u ovom istraživanju je 0,91.

Angažman u sportu (K2), (Mraković, 1970; Prot i Mraković, 1988; Bosnar i Prot, 1995). Nivo angažmana u sportu mjeren je Mrakovićevom skalom K2 u verziji s četiri čestice Thurstoneovog tipa. U svakoj čestici nalazi se jedanaest stavki konstruiranih po rastućem nizu intenziteta. Usmjerena je na mjerenje afektivne komponente stava. Rezultat je skalna vrijednost najviše stavke koju je ispitanik zaokružio. Za krajnji rezultat uzimala se suma rezultata. Cronbachova alfa u ovom istraživanju je 0,86.

Mjerenje je izvršeno tijekom mjeseca studenoga i prosinca 2012. godine. Podaci su analizirani programima statističkog paketa SPSS (Explore, Reliability Analysis, Oneway, i Discriminant).

3. REZULTATI I RASPRAVA

Deskriptivna statistika ukupnih podataka pokazuje da su sportska postignuća ispod prosjeka (AS=2,41; SD=1,11), dok je stav prema sportu prosječan (AS=80,73; SD=19,11). Razina angažmana u sportu je ispod prosječna (AS=18,76; SD=7,45).

Tablica 1. Rezultati skupine muškaraca (S1) i žena (S2), u razini postignuća u sportu (POSTS), stavu prema sportu (K1), razini angažmana u sportu (K2)

Varijabla	S1		S2		F	p
	AS	SD	AS	SD		
POSTS	2,75	1,15	2,10	0,99	13,78	,000
K1	84,81	19,47	76,96	18,12	6,54	,012
K2	20,85	8,32	16,83	5,97	11,65	,001

S1 – skupina muškaraca, S2 – skupina žena, n – broj ispitanika, AS – aritmetička sredina, SD – standardna devijacija, F – F test, p – značajnost F testa

Tablica 1 pokazuje rezultate skupine muškaraca i žena, i statističku značajnost razlike između skupina, u razini postignuća u sportu (POSTS), stavu prema sportu (K1) i razini angažmana u sportu (K2). Postignuća u sportu (POSTS) kod obje su skupine ispod prosjeka, a rezultat skupine žena pokazuje slabija postignuća u sportu od skupine muškaraca. Stav prema sportu (K1) kod obje skupine je oko prosjeka, no lošiji je kod skupine žena. Razina angažmana u sportu (K2) ispod prosjeka je kod obje skupine, ali je kod skupine žena značajno manja. Dakle, vidljive su značajne razlike između skupina u svima promatranim varijablama.

Tablica 2. Korelacije varijabli, razina postignuća u sportu (POSTS), stav prema sportu (K1), razina angažmana u sportu (K2)

	POSTS	K1	K2
POSTS	1,000		
K1	,46	1,000	
K2	,76	,48	1,000

POSTS – razina postignuća u sportu, K1 – stav prema sportu, K2 – razina angažmana u sportu

U tablici 2 nalaze se korelacije između varijabli. Korelacija razine sportskog postignuća i angažmana u sportu ($r=0,76$) očekivano je visoka, dok je rezultat u skali K1 stava prema sportu u podjednakoj mjeri povezan s mjerom angažmana K2 i sa sportskim postignućem POSTS.

Tablica 3. Kanonička diskriminacijska funkcija

Funkcije	Svojevne vrijednost	% varijance	Kumulativni % varijance	Kanonička korelacija	Wilk's lambda	Hi kvadrat	df	Sig.
1	,105	100,0	100,0	,308	,905	14,616	3	,002

df – stupnjevi slobode, Sig. – nivo značajnosti kanoničke diskriminacijske funkcije

Diskriminacijskom analizom dobivena je jedna diskriminacijska funkcija koja statistički značajno diskriminira dvije skupine ispitanika (tablica 3). Najveći utjecaj na formiranje diskriminacijske funkcije izvršila je varijabla razina postignuća u sportu (POSTS), zatim razina angažiranost u sportu (K2) i varijabla stav prema sportu (K1) (tablica 4). Centroidi grupa (tablica 5) pokazuju položaj centroida dviju skupina na diskriminacijskoj funkciji i još jasnije naglašavaju značajne razlike između skupina.

Tablica 4. Koeficijenti standardizirane kanoničke diskriminacijske funkcije i koeficijenti matrice strukture

	Standardizirani koeficijenti disk. funkcije	Matrica strukture
POSTS	,616	,942
K2	,294	,866
K1	,255	,649

POSTS – razina postignuća u sportu, K1 – stav prema sportu, K2 – razina angažmana u sportu

Tablica 5. Centroidi grupa na diskriminacijskoj funkciji

	Funkcija 1
S1	,335
S2	-,309

S1 – skupina muškaraca, S2 – skupina žena

Utvrđena je statistički značajna razlika između dvije skupine ispitanika (žene i muškarci) u razini sportskih postignuća, razini angažmana u sportu i stava o sportu.

Najveća razlika pronađena je u varijabli *razina postignuća u sportu*. Određuje značajnih 89 % varijance kanoničke diskriminacijske funkcije. Skupina muškaraca dosegla je „razinu aktivnog treniranja i natjecanja u školskom sportu“, dok je skupina žena rang niže, „bavio sam se sportom povremeno, rekreativno“.

Statistički značajna razlika između skupina muškaraca i žena postoji i u varijabli *razina angažmana u sportu*. Visoka je korelacijska veza između ove varijable i varijable *razina postignuća u sportu*. Pretpostavka je da je razina angažmana u sportu dovela do određene razine postignuća u sportu. Iz rezultata angažmana u sportu vidi se da je skupina žena imala nisku razinu angažmana u sportu, za razliku od skupine muškaraca koji su imali srednju razinu. Rezultati ispitanika i u varijabli *stav prema sportu* pokazuju značajne razlike između skupina. Žene su u prosjeku zauzele stav prema sportu „nisam siguran“, u sredini raspona rezultata, dok su muškarci imali značajno pozitivniji stav. U ovom istraživanju *stav prema sportu* dijeli podjednaku proporciju varijance s *razinom angažmana* i s *razinom postignuća u sportu*.

4. ZAKLJUČAK

Na osnovi rezultata 150 ispitanika, 78 žena i 72 muškaraca, roditelja djece jednog bjelovarskog vrtića, diskriminacijskom analizom utvrđene su razlike između skupina u ponašanjima i stavovima vezanim uz sport. Redosljedom, najveći utjecaj izvršile su varijable *postignuća u sportu*, *angažman u sportu* i *stav o sportu*. U sve tri skale za procjenu ponašanja i stava u sportu skupina muškaraca postigla je značajno bolje rezultate, nego što je postigla skupina žena. Početno postavljena hipoteza da ne postoje razlike između ovih dviju skupina u promatranim obilježjima, nije potvrđena.

5. LITERATURA

1. Bosnar, K., i Prot F. (1993) Prilagodbe skale K1 stava prema športu populaciji studenata kinezioloških fakulteta. Zbornik radova 2. ljetne škole pedagoga fizičke kulture Republike Hrvatske. Rovinj, 64-68.
2. Bosnar, K., i Prot F. (1995) Konkurentna validacija mjera stava i angažmana sportskim aktivnostima. Zbornik radova 4. ljetne škole pedagoga fizičke kulture Republike Hrvatske. Rovinj, 139-140.
3. Prot, F., i Bosnar K. (1995) Poboljšanje skale K1 stava prema sportu primjerene populaciji studenata kinezioloških fakulteta. Zbornik radova 4. ljetne škole pedagoga fizičke kulture Republike Hrvatske. Rovinj, 135-136.
4. Prot, F., i Bosnar K. (2000) Stavovi prema sportu studenata jednog kineziološkog fakulteta. Zbornik radova 9. ljetne škole pedagoga fizičke kulture Republike Hrvatske. Poreč, 180-182.
5. Prot, F., i Mraković M. (1988) Metric properties of Time-Resistant scale measuring the level of sport engagement. Proceedings of international congress Humanismo y nuevas tecnologías en la educacion fisica y eldeporte. INEF, Madrid, 607-611.
6. Prot, F., Žugaj, S. (2011) Latentna struktura rodnih steroitipa u sportu. Zbornik radova 21. ljetne škole kineziologa Republike Hrvatske. Poreč, 169-175.